

Memo

Aan : Financieel overleg
 Van : Gerrit Soldaat
 Datum : 21 juni 2023
 Onderwerp : Opdracht kostendekkendheid leges

Aanleiding

In het financieel Overleg van 5 april 2023 is gesproken over de kostendekkendheid van de leges. Aanleiding daarvoor is de inwerkingtreding van de Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging voor het bouwen per 1 januari 2024. De verwachting is dat we minder leges ontvangen als gevolg van wijzigingen in verantwoordelijkheden en werkzaamheden en door minder vergunningplicht. Daarnaast ontstaat de mogelijkheid om leges te heffen voor milieuactiviteiten. Aan de andere kant zijn er wijzigingen aan de kostenkant, voor bepaalde functies vervallen werkzaamheden. Voor veel andere functies wijzigt het takenpakket en daarmee de competenties. En er komen nieuwe werkzaamheden bij. Gelet hierop is de begroting ingaande 2023 rekening gehouden met 25% structurele afname van de leges omgevingsvergunning. Bestuurlijk is en blijft het uitgangspunt wel dat de dienstverlening 100% kostendekkend hoort te zijn en te blijven.

Wethouder Derk Reneman heeft meegegeven dat het hanteren van de norm de dienstverlening op hoofdstukniveau (3) van de Legestabel betreft. Op productniveau kan kostendekkendheid afwijken van de 100% norm. Dit is juridisch ook toegestaan (kruissubsidiering tussen de paragrafen van hoofdstukken 1 en 2 van de legestabel). Verzocht is om een opdrachtschrijving op te stellen om hiertoe te komen.

Gelet hierop is het goed om te kijken naar het juridisch en financieel kader waar we aan moeten voldoen.

Juridisch

Ingeval van een fiscale procedure zal de rechter toetsen of de begrote opbrengst van de dienstverlening de totale kosten niet overstijgen. Van belang is dat in de begroting aan de raad duidelijk inzicht wordt gegeven hoe de kostendekkendheid is berekend. Wanneer op rekeningbasis de maximale 100% norm van kostendekking wordt overschreden zal dit niet direct tot onverbindendheid van de legesverordening leiden. Pas wanneer meerdere jaren sprake is van een te hoge kostendekkendheid/winst op de dienstverlening zal dit een gevolg kunnen hebben voor de legesheffing/verordening.

In de begroting (belastingparagraaf) is de afgelopen jaren de volgende kostendekkendheid berekend:

Hoogeveen	2020	2021	2022	2023
secretarieleges	41%	32%	32%	27%
Bouwleges	93%	79%	73%	68%
Dienstenrichtlijn	?	?	?	?

Op dit moment wordt in de begroting geen inzage geven van de kostendekkendheid op paragraafniveau van Hoofdstuk 3.

Financieel

In de financiële verordening Hoogeveen 2021 is vastgelegd dat de methodiek voor het toerekenen van overhead bij de berekening van tarieven moet worden toegelicht in de paragraaf lokale heffingen van de begroting. We hebben geconstateerd dat de methodiek

niet beschreven staat in de paragraaf lokale heffingen. Echter wordt er wel overhead aan de diverse tarieven (extra comptabel) toegerekend (conform BBV). De wens (hoogte) met betrekking tot de (mate van) kostendekkendheid staat niet benoemd.

Artikel 13 Vaststelling hoogte belastingen, rechten, heffingen en prijzen

1. Het college doet de raad jaarlijks een voorstel voor de hoogte van de gemeentelijke tarieven voor de belastingen, de heffingen en overige leges.
2. In de programmabegroting wordt in de paragraaf Lokale heffingen de methodiek voor de toerekening van overhead bij de berekening van de tarieven opgenomen.

Afhankelijkheden

Het aantal aanvragen om een dienstverlening is vrijwel niet te beïnvloeden en schommelt jaarlijks. Formatie kan hier niet jaarlijks op worden afgestemd. Hierdoor kan de mate van kostendekking jaarlijks afwijken. Optie is om voor het voldoen aan de 100% norm uit te gaan van een gemiddelde over 4 begrotingsjaren.

Bij de het berekenen van de kostendekking zijn de uurverantwoording/-toerekening, de kostentoerekening, tarief en het aantal aanvragen bepalend. In Hoofdstuk 1 is sprake van wettelijke tarieven (rijbewijzen/reisdocumenten). Indien mogelijk zouden bij de berekening van kostendekking van hoofdstuk 1 de kosten en baten van producten waar wettelijke tarieven voor gelden buiten de bepaling van kostendekkendheid moeten blijven.

Op dit moment is niet duidelijk of alle benodigde informatie binnen de SWO bruikbaar/betrouwbaar en beschikbaar is. Gevolg kan zijn dat meer tijd nodig is om tot de juiste informatie te komen. Duidelijk is wel dat de bestaande systemen (Tim als urenregistratie en jaarlijkse uitvraag voor toegewezen taakvelden) niet afdoende zijn om op hoofdstukniveau de ingezette uren te bepalen. Deze systemen zijn niet voor dit doel ingericht.

Buiten de scope van de opdracht is het inzage geven van kostendekkendheid op productniveau. Uitgangspunt is inzage geven op Hoofdstukniveau. Steeds vaker vragen aanvragers om een onderbouwing van de te betalen leges voor een specifieke dienstverlening. Met de keuze voor berekening op Hoofdstukniveau zullen we deze onderbouwing niet kunnen geven.

Kaders

- Gemeenten en SWO kennen hun eigen begroting en daarbij hun eigen werkwijze en methodes. De uitwerking van de opdracht kan aanleiding zijn om hierin wijziging aan te brengen. Dit leggen we voor aan het FO;
- In de voorbereidingen van de legesverordeningen onder werking van de OW en Wkb zijn de huidige legestabellen overgezet naar het VNG-model. Deze modellen blijven leidend voor 2024 en volgende jaren;
- Het opdoen van ervaring onder het werken onder de Ow en Wkb en het genereren van informatie tbv inzage in de kosten/baten is vereist om inzage te krijgen en een afwegingskader op te maken. Hiertoe wordt vanuit het project Ow een monitor opgesteld om komende jaren inzicht te krijgen in de kosten en opbrengsten. Met als doel input voor de kaderbrief 2026 e.v.

Opdracht

Gelet op vorenstaande is de opdracht kostendekking als volgt geformuleerd:

1. Vaststellen op welke wijze de huidige methode van kostentoerekening plaatsvindt en of deze voldoet aan de fiscale (juridische) en financiële (BBV) voorschriften.

2. Inzage te geven in de huidige kostendekkendheid van de dienstverlening door de gemeente (op hoofdstukniveau 1 en 2 en op paragraafniveau van Hoofdstuk 3 van de legesverordening) op basis van een kosten verdeelmethode welke voldoet aan de juridische en financiële voorschriften;
3. Opmaken van een afwegingskader om tot bestuurlijke keuzes te komen in de mate van kostendekking/tarieven.
4. De werkwijze van kostentoe rekening verwerken in de monitor vanuit het project Omgevingswet. Waarmee de inhoud, inclusief 1 jaar werken onder de Omgevingswet, input is voor de kadernota 2026. Dit is mede afhankelijk van de oplevering van het omgevingsplan, aangezien hierin het vergunningenstelsel wordt herzien en keuzes worden gemaakt.
5. Bij de opmaak van de begroting 2026 inzage in de kostendekkendheid met een afwegingskader beschikbaar hebben op basis waarvan keuzes kunnen worden gemaakt ten aanzien van mate van kostendekking en hoogte legestarieven.